

consacrată parcă, pe care o folosesc mai toți criticii. De asemenea, se mai observă încă fenomenul când un spectacol e tratat după unele criterii subiective, care au în vedere în primul rând teatrul în care se joacă spectacolul ori autorul piesei puse în scenă. Spectacolele teatrelor cu anumită reputație, care joacă cele mai bune piese ale unor autori consacrați, se bucură de aprecierile celor mai buni și experimentați cronicari. Aceștia se ocupă însă foarte rar, sau aproape deloc, de teatrele lipsite de o reputație similară, dar unde se simte și mai acut nevoia unui sprijin.

Părăsirea tonului meșteșugăresc și participarea pasionată a criticului la datele de viață ale spectacolului, le socotesc de o deosebită importanță într-o apreciere critică. Așa cum lipsa de pasiune și temperament sînt dușmanii de moarte ai celor ce contribuie la realizarea spectacolului, tot așa, tonul distant, profesoral, al unei cronici îi stingherește pe cei cărora li se adresează.

Pentru a fi eficace, critica dramatică trebuie să fie nu numai participativă, ci și promptă, obiectivă, competentă ; să cuprindă în observațiile ei — cu autoritatea necesară — toate sectoarele artistice chemate la realizarea unui spectacol. Teatrele ar fi bucuroase să ofere ospitalitate cronicarilor pentru a lua cunoștință de întregul proces de elaborare a spectacolului, întrucît, fără cunoașterea profundă a acestui proces, mi se pare aproape peste putință ca cineva să devină activistul de teatru devotat cu trup și suflet creației sale. Calitățile necesare unui critic se formează și se dezvoltă, după părerea mea, numai în contact cu acest proces. Și pe această cale, critica teatrală poate deveni într-adevăr una dintre pîrghiile cele mai importante pentru ridicarea permanentă a nivelului spectacolelor noastre și creșterea exigenței spectatorului.

Franz Auerbach

Nu cronici concesive, dar nici demobilizatoare

Deosebita dezvoltare a mișcării noastre teatrale a atras după sine, în chip necesar, dezvoltarea criticii de teatru. Fundamental deosebită de critica teatrală din trecut — subiectivistă ori mercantilă — critica teatrală de azi este în substanța ei o analiză științifică a datelor spectacolului, o analiză făcută, în general, cu competență și principialitate de pe cele mai înaintate poziții partinice.

Ea a mers și s-a dezvoltat paralel cu dezvoltarea și înflorirea artei noastre teatrale, a ajutat și sprijinit temeinic activitatea teatrelor din întreaga țară, obținînd însemnate și recunoscute succese.

Nu mi-am propus însă să mă ocup de aceste succese. Printre altele, aș pomeni totuși de contribuția de seamă a criticii teatrale în cadrul diferitelor momente importante ale vieții noastre teatrale : diferitele decade ale culturii, concursuri artistice și festivaluri de teatru care au avut loc în țara noastră.

Din păcate însă, nu totdeauna criticii noștri dramatici dau dovadă de calitățile ce trebuie să caracterizeze pe un cronicar al zilelor noastre. Se mai întîlnesc încă critici superficiale, nedocumentate, concesive și lipsite de principialitate. Acestea nu constituie un ajutor în munca noastră — a actorilor, regizorilor și scenografilor ; dimpotrivă, ele sînt o piedică ce ne derutează, sîngerîndu-ne în buna noastră credință, cum chiar un critic dramatic o remarcă într-un articol.

Iată o pildă : revista „Contemporanul” nr. 18, din 8 mai 1959, publică o pagină întregă (șapte coloane mari) închinată culturii în Galații de azi. Autorii articolului (G. Mărgărit, N. Bogdan și Adriana Stoica) au surprins aspecte multiple și variate ale vieții culturale ce pulsează azi în Galați. Dintre spectacolele Teatrului de Stat din Galați au ales însă pentru vizionare, *Nora* — care nu constituie spectacolul cel mai reprezentativ al teatrului — iar asupra activității generale a teatrului s-au informat sumar. Și iată că, la apariția revistei — pe care o așteptăm întotdeauna cu nerăbdare — am constatat, nu fără durere, că sîntem aproape „desființați”. În cele 27 de rînduri de coloană îngustă, căci atîtea au considerat cronicarii că merităm, ei au avut posibi-

litatea să facă și critica spectacolului *Nora*, și considerații asupra activității teatrului, și aprecieri, în privința trecutului și viitorului, asupra repertoriului, neuitînd chiar să afirme că „pseudorientarea artistică a spectacolului *Nora* derutează pe spectator“.

Este trist faptul că colegiul redacțional al revistei „Contemporanul“ a trecut cu vederea atît de ușor peste această așa-zisă critică, după socotința mea, distructivă, neprincipială și mai ales nedocumentată.

Dacă într-adevăr repertoriul teatrului din stagiunea trecută nu a fost cel mai fericit ales — cum bine constată Al. Popovici în revista „Teatrul“ nr. 2, 1959, analizînd activitatea Teatrului de Stat din Galați —, nu se poate afirma totuși că repertoriul teatrului este alcătuit „detașat de problemele ardente ale actualității“. Aceasta ar însemna negarea a însuși scopului existenței noastre. Se mai afirmă, de asemenea, că „colectivul se străduiește să clasicizeze repertoriul“. S-ar cuveni pusă întrebarea, dacă cronicarii mai sus-numiți știu cîte piese clasice s-au reprezentat la Teatrul de Stat din Galați în cei aproape cinci ani de activitate, sau ce părere ar avea tov. Al. Popovici care, în același articol din „Teatrul“, semnalează lipsa din repertoriu tocmai a pieselor clasice, de greutate.

Trebuie să subliniez că nu caut să motivez lipsurile Teatrului de Stat din Galați, care au și fost semnalate — și pe care ne străduim să le remediem — nici deficiențele spectacolului *Nora* sau ale altor spectacole, și nici nu caut să intru în polemică cu semnatarii articolului, dar nici nu pot fi de acord cu felul în care au înțeles autorii articolului să critice, dar mai ales să aprecieze activitatea unui colectiv de teatru, cu oricît de multe lipsuri ar avea el.

Să nu se creadă că prin aceasta optez pentru cronică blîndă, concesivă. Din contra, sînt partizanul unei critici severe dar principiale și mai ales constructive, ale unei critici care să ajute și să întărească, nu să jighească și să demobilizeze.

Este poate cazul de a pune o întrebare-sugestie. De ce revista „Teatrul“ sau „Contemporanul“ nu organizează o brigadă de critici de teatru, care să se deplaseze în țară pentru a viziona spectacolele diferitelor teatre din provincie aflate în turneu? Nu trebuie uitată importanța sarcinii și a mesajului pe care teatrele noastre sînt chemate să-l ducă în cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Or, nu întotdeauna teatrele noastre se prezintă la înălțimea obligațiilor ce le revin; ele prezintă adeseori publicului din orașele în care vin în turnee, spectacole calitativ slabe, degradate, cu distribuții improvizate. (Aș cita ca exemple, turneele Teatrului de Stat din Birlad cu *Patima roșie*, al Teatrului de Stat din Sibiu cu *Zboară cocorii* sau al Teatrului de Stat din Botoșani cu *Ultima etapă*.) Se pare că asemenea teatre urmăresc prin turnee numai interesul financiar și neglijează scopul educativ al deplasărilor lor. Atari concepții trebuie stăvilite și cred că criticii noștri de teatru ar avea multe de spus în această privință.

Ar fi bine ca spectacolele vizionate să fie trecute și prin filtrul sensibilității cronicarului, dar mai ales să fie privite cu acel „ochi interior“ — de care vorbea Brecht — ca, în felul acesta, funcția informativă și instructivă a opiniei critice să-și poată ajunge scopul.

Am fi bucușii dacă toți criticii de teatru s-ar gîndi mai temeinic la rolul important pe care părerile lor îl joacă în viața și cariera noastră — a actorilor, regizorilor și chiar a teatrului însuși — și ce însemnătate are, de aceea, pentru noi scrisul lor care, pentru viitorime, devine document într-o eventuală istorie a teatrului zilelor noastre.

Și încă o ultimă, nu problemă, ci rugăminte, pe care o fac în numele tinerilor artiști din țară: criticii să fie mai atenți cu felul în care ne rețin ori ne ortografiază numele, în cazul cînd scriu ceva despre noi. Căci, vă asigur, nu e deloc plăcut să ne vedem rebotezați. Nimeni nu va ști, de exemplu, că în revista „Teatrul“ nr. 8/1959, pag. 33, Kitti Stănescu este una și aceeași persoană cu Kitti Stroescu de la Teatrul de Stat din Bacău; și, de asemenea, țin să vă asigur că înaintea numelui meu nu a existat niciodată o altă literă decît a patra din alfabet: D, cu care îndeobște mă iscălesc.